



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 169/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej JUDr. B. F., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 9/2011 zo 14. februára 2011 a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 CoE 7/2010 z 15. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2012 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Nc 9/2011 zo 14. februára 2011 a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 CoE 7/2010 z 15. marca 2011.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní o vymoženie sumy 281,48 € s príslušenstvom vedenom Okresným súdom Humenné (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 Er 287/2004 vystupuje sťažovateľka v procesnom postavení oprávnenej.

Okresný súd uznesením sp. zn. 11 Er 287/2004 z 30. júla 2009 pripustil zmenu exekútora a uznesením č. k. 11 Er 287/2004-22 z 19. mája 2010 určil výšku trov exekúcie pôvodnej exekútorky JUDr. L. Ž. v sume 22,96 €. Proti uzneseniu okresného súdu o určení trov exekúcie podala exekútorka odvolanie, v ktorom namietala nesprávnu výšku trov exekúcie. Vec bola následne predložená krajskému súdu, kde jej bola pridelená sp. zn. 6 CoE 7/2010.

Sudca krajského súdu JUDr. P. S. podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) oznámil predsedovi krajského súdu dôvody svojho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania danej veci. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Nc 9/2011 zo 14. februára 2011 rozhodol, že menovaný sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania danej veci. Uvedené uznesenie bolo krajskému súdu doručené 4. marca 2011.

Krajský súd uznesením sp. zn. 6 CoE 7/2010 z 15. marca 2011 uznesenie okresného súdu č. k. 11 Er 287/2004-22 z 19. mája 2010 zrušil. V odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol, že postup okresného súdu bol správny, ak v súvislosti so zmenou exekútora pristúpil k rozhodnutiu o trovách exekúcie pôvodného exekútora, určil ich výšku, avšak neuložil konkrétnemu účastníkovi povinnosť ich uhradiť. Len ťažko totiž možno vopred zistiť, kto v konečnom dôsledku bude zodpovedať za trovy exekúcie. Krajský súd zároveň poukázal na to, že v danom prípade nie sú splnené zákonné podmienky na vedenie exekučného konania, pretože notárska zápisnica nie je relevantným exekučným titulom.

Táto skutočnosť je dôvodom na zastavenie exekučného konania, a preto nie je dôvod na vydávanie akýchkoľvek rozhodnutí, ktoré smerujú k výkonu exekúcie. Ak napriek tomu okresný súd rozhodol o zmene exekútora, o trovách exekúcie sa rozhodne v súvislosti so zastavením exekúcie podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku. Rozhodovanie o trovách exekúcie pôvodnej exekútorke by bolo vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách exekúcie podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Z týchto hľadísk sa má okresný súd vecou opätovne zaoberať.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý rozhodol, že sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania danej veci, nesúhlasí. Dôvody uvádzané sudcom v oznámení podľa § 15 ods. 1 OSP zakladajú jeho pomer k veci a osobitne k sťažovateľke ako účastníčke súdneho konania. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené až 6. februára 2012 (t. j. po roku od jeho vydania), keď sa dozvedela o povahe rozhodnutia a dôvodoch nevyhlásenia zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania danej veci. Najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na zákonného sudcu, ktoré je imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka ďalej uviedla, že krajský súd využil jej nevedomosť a o veci rozhodol bez toho, aby jej umožnil uplatňovať prostriedky nápravy ponúknuté právnym poriadkom, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd prekročil svoju právomoc, pretože sa nezaoberal len predmetom vymedzeným podaným odvolaním, ale bez existencie návrhu posudzoval aj platnosť exekučného titulu. Vo veci nebolo rozhodnuté „*spravodlivo nestranným súdom*“.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a krajského súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby tieto uznesenia zrušil a vec vrátil všeobecným súdom na ďalšie konanie a aby jej priznal finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd považoval v prvom rade za potrebné ustáliť, porušenia ktorého základného práva sa sťažovateľka domáha. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu (I. ÚS 22/03). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prejednanie a rozhodnutie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Medzi obsahom označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97).

**K námietke porušenia označených práv uznesením najvyššieho súdu
sp. zn. 7 Nc 9/2011 zo 14. februára 2011**

Napadnutým uznesením najvyšší súd rozhodol, že sudca krajského súdu JUDr. P. S. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 CoE 7/2010. Sťažovateľka s týmto rozhodnutím nesúhlasí a tvrdí, že dôvody uvádzané sudcom v oznámení podľa § 15 ods. 1 OSP zakladajú jeho pomer k veci a osobitne k sťažovateľke ako účastníčke súdneho konania. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené až 6. februára 2012 (t. j. po roku od jeho vydania), keď sa dozvedela o povahe rozhodnutia a dôvodoch nevyhlásenia zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prejednanie a rozhodnutie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní zabezpečené vylúčením sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre jeho zaujatosť (§ 12 až § 16 OSP). Súčasťou tohto práva nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. sudcu, ktorý podal návrh podľa § 15 ods. 1 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 ods. 2 OSP – účinného do 31. augusta 2003, pozn.) a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie a rozhodnutie

veci pred nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98).

Ako bolo uvedené, v danom prípade takýto „návrh“ podľa § 15 ods. 1 OSP podal sudca krajského súdu, keď oznámil skutočnosti, pre ktoré je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

V súčasnosti vznesenie námietky zaujatosti účastníkom súdneho konania voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť, upravujú ustanovenia § 15a OSP.

Sťažovateľka sama však takúto námietku nevzniesla. O dôvodoch nevyúčenia sudcu krajského súdu z prejednávania a rozhodovania danej veci sa dozvedela 6. februára 2012.

Ústavný súd zistil, že okresný súd 1. februára 2012 expedoval účastníkom konania napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré 6. februára 2012 prevzali právny zástupca sťažovateľky JUDr. M. M., pôvodná exekútorka JUDr. L. Ž, exekútor JUDr. R. K., a 7. februára 2012 povinná J. G. Okresný súd vyznačil právoplatnosť tohto uznesenia dňom 7. februára 2012.

Podľa názoru ústavného súdu takýto postup okresného súdu nebol správny.

Občiansky súdny poriadok nepriznáva oprávneným osobám, t. j. sudcovi pri oznámení skutočností, pre ktoré je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 15 ods. 1 OSP, a účastníkovi konania pri vznesení námietky zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť podľa § 15a OSP, rovnaké účinky. Rozhodnutie nadriadeného súdu o vylúčení, resp. o nevyúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, na základe oznámenia sudcu podľa § 15 ods. 1 OSP sa nedoručuje účastníkom konania. Účastníkom konania sa pre účely vyjadrenia nedoručuje ani oznámenie sudcu podľa § 15 ods. 1 OSP.

Opačná procesná situácia nastane v prípade, ak námietku zaujatosti voči sudcovi vznesie účastník konania podľa § 15a OSP. V zmysle § 16 ods. 1 prvej vety OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. V tomto prípade sa rozhodnutie nadriadeného súdu o vylúčení, resp. o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci doručuje aj účastníkovi konania.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka nemá aktívnu legitimáciu na podanie sťažnosti proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktorým tento ako nadriadený súd rozhodol o nevyhlúčení sudcu krajského súdu z prejednávania a rozhodovania danej veci, na základe oznámenia tohto sudcu podľa § 15 ods. 1 OSP. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

K námietke porušenia označených práv uznesením krajského súdu sp. zn. 6 CoE 7/2010 z 15. marca 2011

V intenciách už uvedeného ústavný súd konštatuje, že o odvolaní pôvodnej exekútorky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 11 Er 287/2004-22 z 19. mája 2010 rozhodol zákonný sudca uznesením sp. zn. 6 CoE 7/2010 z 15. marca 2011.

Ústavný súd zistil, že napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 26. apríla 2011.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03,

IV. ÚS 338/08). Nedodržanie tejto lehoty je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 21. marca 2012, teda zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Ústavný súd zároveň poukazuje na tú skutočnosť, že sťažovateľke je známa judikatúra ústavného súdu rozhodujúceho o tejto otázke (napr. III. ÚS 416/2010, III. ÚS 428/2010, III. ÚS 460/2011 a iné), z ktorej vyplýva, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak notárska zápisnica nie je spôsobilým exekučným titulom, je exekúcia neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd preto námietku sťažovateľky, že krajský súd prekročil svoju právomoc, keď sa nezaoberal len predmetom vymedzeným podaným odvolaním, ale bez existencie návrhu posudzoval aj platnosť exekučného titulu, hodnotí ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej uvedenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2012